

PRACTICA PEDAGOGICĂ LA ISTORIE – PREMISĂ A FORMĂRII VIITOARELOR CADRE DIDACTICE

Constanțiu DINULESCU,
Florian OLTEANU *

- Obiectivele practicii pedagogice
- Modalități de organizare și desfășurare a practicii pedagogice
- Rolul lecțiilor de asistență, de probă și al lecțiilor finale
- Evaluarea practicii pedagogice

Organizarea și desfășurarea practicii pedagogice reprezintă transpunerea aplicată a pregătirii științifice psiho-pedagogice și metodice a studenților care au optat pentru o carieră didactică. După terminarea stagiului de practică, studenții vor trebui să cunoască aspectele organizatorice și cele ce privesc activitatea dintr-o unitate de învățământ. De asemenea, ei își vor forma aptitudini și deprinderi necesare profesiei de dascăl prin cunoașterea personalității elevilor și cercetarea unor probleme psiho-pedagogice specifice vârstei lor.

La disciplina istorie, practica pedagogică a studenților de la cursurile de zi se desfășoară conform prevederilor planului de învățământ, în anul 3 de studiu (pe planul vechi), semestrul II, în intervalul 1 martie-31 mai. Pentru noua formă de studiere a istoriei în trei ani, conform Convenției de la Bologna, *Didactica istoriei* se studiază în semestrul II al anului II, practica pedagogică urmând să fie efectuată pe parcursul anului III. În cadrul Catedrei de Istorie, de la facultatea noastră, practica pedagogică este coordonată de decan, șeful de catedră și metodician – cadru didactic universitar desemnat ca responsabil al practicii. Printr-o strânsă colaborare cu Inspectoratul Școlar Județean¹ și grupul de metodiști al acestuia, studenții au fost împărțiți în șase grupe, coordonate de către profesori cu gradul didactic I². Cele șase grupe sunt formate din 10-15 studenți, coordonatorul practicii pedagogice nominalizând câte un responsabil la fiecare grupă.

* Constanțiu Dinulescu (Lect.univ.dr.), Florian Olteanu (asist.univ.dr.), Universitatea din Craiova, Facultatea de Istorie, Filosofie, Geografie, Catedra de Istorie.

¹ Inspector de specialitate prof. Gr. I Toma Lungoci.

² Colegiul Național "Tudor Arghezi"- prof. Sandu Bratu, Colegiul Național "Elena Cuza"- prof. Constantin Păun, Colegiul Național "Ștefan Velovan" - prof. Dan Milotinescu, Grupul Școlar CFR – prof. Irina Milotinescu, Școala Generală nr. 22 „Mircea Eliade” – prof. Constantin Dumitrescu, Școala Generală nr. 30 „Mihai Viteazul” – prof. Acsește Corneanu.

Studentul practicant. Motivația practicii pedagogice

Un aspirant la statutul de cadru didactic trebuie să aibă o bună pregătire științifică și didactică. Dacă pregătirea științifică se face pe parcursul studiilor universitare de specialitate, pregătirea didactică se face în cadrul Departamentului de Pregătire a Personalului Didactic.

Practica pedagogică presupune un efort susținut din partea studenților. Ei trebuie să cunoască prevederile programei școlare (curriculum național) și să se familiarizeze cu conținutul manualelor școlare. O dată create grupele, studenții trebuie să își stabilească programul astfel încât să respecte indicațiile venite din partea metodistului și a coordonatorului practicii.

Obligațiile practicanților sunt:

- să participe la lecțiile de asistență, de probă și finale
- să informeze responsabilul de grupă asupra oricărei situații critice survenite pe parcursul stagiului de practică

Responsabilul de grupă, desemnat de coordonatorul practicii pedagogice are următoarele obligații:

- să obțină de la profesorul metodist orarul claselor unde se desfășoară lecțiile de pe durata stagiului de practică a grupei;
- să-l informeze pe coordonatorul practicii pedagogice asupra titlurilor lecțiilor de asistență, de probă și finale susținute pe durata stagiului de practică a grupei;
- să-l informeze pe coordonatorul practicii pedagogice asupra oricăror disfuncționalități survenite (absențe motivate sau nemotivate ale colegilor din grupă);
- să depună la coordonatorul practicii pedagogice dosarele de practică ale grupei;

Necesitatea atingerii competenței

Studenții practicanți au nevoie de o evaluare sistematică și de feedback asupra practicii lor pedagogice. Prin evaluare de progres și supervizare, înțelegem activitatea complexă a metodistului de a evalua competența de predare a studentului practicant în urma căreia oferă strategii de ameliorare și dezvoltare a cunoștințelor și deprinderilor. Acest proces are loc în timpul susținerii lecțiilor de probă la care asistă profesorul metodist după care, urmează, în mod firesc, discuția lecției asistate, care fixează obiectivele ce trebuie urmate de către student, în viitoarele lecții predate.

Se impune ca toți studenții practicanți să fie capabili să ajungă la competența cerută profesorilor care au absolvit specializarea istorie. Toți studenții practicanți trebuie să stimuleze interesul și motivația elevilor în așa fel încât să îndeplinească obiectivele pe care le-a formulat la începutul demersului didactic. Modalitatea de a îndruma și evalua procesul de atingere al competenței este aceea care include:

- discuția profesorului metodist cu studentul înainte de lecție;
- asistențe la ore și observarea studentului;
- discuții după lecția asistată și fixarea de obiective.

Discuția preliminară este necesară pentru maximizarea eficienței observării efectuate de profesorul metodist și ea poate fi condiționată de următorii factori:

- timpul disponibil;
- nevoile studentului practicanț;
- timpul scurs de la ultima lecție la care studentul a fost asistat;

În opinia unor cercetători, în timpul discuției preliminare cu studenții este important să se parcurgă următoarele etape:

- stabilirea obiectivului observării, care vizează evoluția progresului înregistrat de studentul practicanț de la prima lecție susținută, până la următoarea;
- parcurgerea planului de lecție necesită pregătirea în prealabil a lecției de către student sub îndrumarea profesorului metodist;
- stabilirea timpului alocat pentru discuția de după lecție, știindu-se că feed-back-ul trebuie să aibă loc imediat după lecția asistată, deoarece studenții sunt nerăbdători să afle opiniile profesorului despre lecția susținută.
- Stabilirea modului în care se va desfășura observarea lecției susținute.

Reperete urmărite ar fi :

- Obiectivul urmărit;
- Tipul de lecție;
- Nivelul de pregătire și încrederea în sine ale practicanțului;
- Nevoile elevului.

Redăm mai jos, un exemplu de fișă de observare folosită în timpul practicii:

Observare și feed-back		
Studentul practicant:	Clasa:	Data:
Obiectivul fixat:	Metoda de observare convenită:	
Observații în legătură cu obiectul propus		
Puncte forte etalate de student	Strategii/tehnici recomandate:	
Alte probleme de discutat		
Măsuri concrete		

Pentru o bună desfășurare a practicii pedagogice, este necesar ca între profesorul metodist și studenții practicanți să se instituie o colaborare rodnică bazată pe respect și dorința de afirmare. Profesorul metodist trebuie să sprijine studenții practicanți ascultând părerile lor și subliniindu-le realizările. Totodată, trebuie să-i ajute pe studenții practicanți să-și analizeze predarea cunoștințelor prin:

- Întrebări specifice care contribuie la focalizarea gândirii
- Discuții detaliate asupra aspectelor observate.

Competența de predare, pe parcursul stagiului de practică, se poate îmbunătăți sugerându-le studenților practicanți strategiile de viitor și fixându-le obiective specifice.

Profesorul metodist

Profesorul metodist este un cadru didactic cu gradul I, care prin atestări recunoscute, poate să supravegheze activitatea de practică a studenților, la școala unde activează. El este cel care trebuie să ofere un model de acțiune studentului. El are obligația de a analiza lecția de probă a elevului, în funcție de criteriile de evaluare (conduită, ținută, limbaj, încadrarea în timp, calitatea informației predate). El are obligația de a semna planul de lecție, de a-l evalua. De asemenea, trebuie să urmărească în ce mod planul a fost respectat, notând concluziile în fișa de evaluare. El trebuie să discute cu practicantul asupra aspectelor mai delicate de pe parcursul lecției (erori informaționale, ticuri verbale ale elevului, fluența, calitatea limbajului, tonalitatea vocii).

La sfârșitul practicii, profesorul metodist are datoria de a verifica componența pieselor solicitate studenților la practica pedagogică desfășurată sub îndrumarea sa. În același timp, el va completa fișa finală a studentului

propunând și nota pe care o consideră relevantă pentru întreaga activitate desfășurată în unitatea de învățământ respectivă.

Coordonatorul practicii

Coordonatorul practicii este un cadru didactic universitar, titularul cursului de didactica istoriei. Acesta coordonează și supervizează, în permanență, desfășurarea practicii.

Acesta asistă la lecțiile finale ale elevilor, având cuvântul decisiv la acordarea notei finale, compuse din nota de la practică, precum și cea de la colocviu.

Pentru ca o lecție de probă să fie acceptată, studentul propunător trebuie să obțină minim nota 7 (șapte) pe planul de lecție sau fișa de asistență. Dacă la două planuri de lecții susținute nota obținută de studentul propunător este sub 7 (șapte), acesta poate participa la colocviu, numai după ce întocmește corespunzător planurile respinse. Înregistrarea unui număr mai mare de trei absențe, atrage după șine neparticiparea studenților la colocviu.

La finalizarea practicii pedagogice, coordonatorul va primi dosarele de practică pedagogică pentru definitivarea notelor propuse de profesorii metodiști. Uneori, la aceste colocvii au fost invitați și profesorii metodiști propunători ai notei inițiale, prezența lor constituind un motiv în plus pentru o evaluare obiectivă a studenților.

Alte aspecte ale practicii pedagogice

Ținuta:

Studentul trebuie să acorde o atenție deosebită vestimentației, deoarece aceasta face parte din detaliile cele mai delicate ale întâlnirii cu elevii. Trebuie evitate ținutele extravagante, cele care dau impresia de nonconformism. Studentul trebuie să evite să mestece gumă în timp ce vorbește cu elevii, nu trebuie să se afle sub influența unor substanțe halucinogene (alcool, droguri etc.) trebuie să-și închidă telefonul mobil și să nu vorbească la acesta în timpul orei. Trebuie să citească numele elevilor din catalogul clasei cu claritate, serios, să nu râdă la numele care au o conotație ușor comică. Studentul trebuie să-și fixeze clasa în obiectivul vizual, să nu se uite în altă parte când le vorbește elevilor, trebuie să aibă o atitudine demnă și responsabilă.

Limbajul:

Studentul practicant trebuie să folosească un limbaj decent, să vorbească cu claritate, să le ceară elevilor să îndeplinească acțiuni clar

formulate, să evite jignirile. Atitudinea să trebuie să fie fermă, tonalitatea vocii trebuind singură să pună capăt eventualelor dispute verbale dintre elevi. Exprimarea clară, concisă, ascultarea răspunsurilor elevilor și corectarea lor cu promptitudine îi vor conferi autoritate și respect.

Lecția:

Practicantul trebuie să cunoască foarte bine subiectul lecției al cărei plan l-a redactat, al lecției anterioare, pentru a putea să facă o evaluare pertinentă a cunoștințelor elevilor.

El trebuie să aibă activat un autocontrol, să știe în permanență în ce punct se află. Esențial, în predarea lecției, este timpul. Insuficienta dozare a timpului poate duce la situații regretabile (nu poate termina predarea lecției sau, din contră, a terminat prea repede). El trebuie să fie în permanență în mijlocul elevilor, nu trebuie să stea numai la catedră. De asemenea, e necesar să folosească mijloacele didactice pe care le are la dispoziție, să scrie noțiunile mai dificil de înțeles pe tablă.

Finalizarea practicii pedagogice

Înainte de prezentarea la colocviu, studentul practicant va trebui să elaboreze un portofoliu care să cuprindă:

- un dosar;
- adeverință cu ștampila unității de învățământ unde se efectuează stagiul de practică, în care se specifică perioada de practică;
- caracterizare a activității studentului semnată de profesorul metodist (inclusiv nota propusă de profesorul metodist);
- 10 fișe de asistență la lecții predate de profesorul metodist sau colegii de grupă;
- patru proiecte de lecții de probă la disciplina Istorie, susținute sub îndrumarea profesorului metodist;
- un proiect de lecție de dirigenție, sub îndrumarea profesorului metodist;
- un proiect de lecție finală susținută sub îndrumarea profesorului metodist și a coordonatorului practicii pedagogice;
- o fișă psiho-pedagogică de caracterizare a unui elev;

FIȘĂ DE ASISTENȚĂ

CLASA: a IX-a (cu două ore pe săptămână);

OBIECTUL: Istoria universală antică și medievală;

CAPITOLUL: Istoria antică;

TEMA: Modele de organizare politică în Grecia Antică;

SUBIECTUL LECȚIEI: *Atena. Viața publică și privată;*

TIMP: o oră;

TIPUL LECȚIEI: de dobândire de cunoștințe prin expunere, combinată cu alte strategii;

LOCUL DE DESFĂȘURARE: Cabinetul de Istorie;

SCOPUL:

- **INFORMATIV:** să dobândească cunoștințe despre viața publică și privată a Atenei (organizare instituțională, situația social-economică (cetățeni și necetățeni), familia, educația, forme de proprietate, relațiile externe).
- **FORMATIV:** dezvoltarea capacităților cognitive și de a stabili analogii, corelări, paralele, sistematizări, generalizări, de desprindere a esențialului.

NIVELUL INIȚIAL:

- Clasa se prezintă la nivelul programei și are conturate deprinderi de a sesiza note esențiale, de a face corelări și analogii, sistematizări și generalizări.
- Posedă stil de muncă organizat, interes față de obiect, majoritatea elevilor participând activ la dezbaterea problemelor propuse de profesor.

Etapale lecției/Durata	Acțiuni ale profesorului	Acțiuni ale elevilor
Pregătirea clasei 1'	<p>Profesorul se asigură că sunt îndeplinite condițiile pentru desfășurarea în condiții optime a lecției.</p> <p>Notează absențele în catalog.</p>	<p>Responsabilul clasei comunică lista cu elevii absenți</p>
Actualizarea cunoștințelor 15'	<p>Profesorul pune întrebări care vizează verificarea cunoștințelor pe care elevii le-au dobândit în lecția trecută intitulată "Sparta. Viața publică și privată".</p> <p>Dintre acestea, deosebit de importante sunt cele privitoare la caracterul instituțiilor Spartei și la evoluția istorică a acestei cetăți-stat.</p> <p>Profesorul insistă asupra cuvintelor cheie: <i>cetate-stat rhetra, stat militarist, Liga Peloponesiacă, Apella, Gerusia, Colegiul celor 5 ephori, hiloți, lacedemonieni, exprimare laconică.</i></p> <p>Profesorul acordă note elevilor, în funcție de calitatea răspunsurilor date, cerând elevilor să prezinte carnetul de note.</p>	<p>Elevii se oferă să răspundă, surprinzând în răspunsurile lor, trăsăturile instituțiilor Spartei, și aspectele esențiale din evoluția istorică a acesteia.</p> <p>Elevii pot să explice semnificația cuvintelor cheie.</p> <p>Elevii se prezintă cu carnetul de note, pentru ca profesorul să scrie nota acordată.</p>
Anunțarea temei noi 3'	<p>Profesorul anunță că lecția de astăzi se intitulază „Atena. Viața publică și privată”.</p> <p>Oferă elevilor extrase din Atlasele istorice (vezi bibliografia), cerându-le să le studieze la momentul potrivit.</p> <p>De asemenea, profesorul așează pe port-hart harta "Grecia Antică".</p>	<p>Elevii se pregătesc să ia notițe.</p> <p>Elevii scriu pe caietul de notițe titlul temei.</p>

Etapale lecției/Durata	Acțiuni ale profesorului	Acțiuni ale elevilor
<p>Predarea noilor cunoștințe 25'</p>	<p>Profesorul expune lecția însoțind expunerea de indicarea pe hartă, apoi pe atlasul istoric a detaliilor istorico-geografice.</p> <p>Este prezentat cadrul istoric de evoluție a Atenei, urmat de descrierea instituțiilor sale.</p> <p>Profesorul utilizează schema comparativă: "Sparta-Atena. Rivalele ideale", special pregătită pentru această lecție, pe care o distribuie în mai multe exemplare elevilor</p> <p>Profesorul pune un accent deosebit pe cuvintele cheie: <i>aristocrație, oligarhie, tiranie, democrație, ostracism, Liga de la Delos, Războiul Peloponesiac.</i></p>	<p>Elevii urmăresc cu atenție indicațiile profesorului pe hartă și pe atlasul istoric.</p> <p>Elevii iau notițe și urmăresc schema pentru a sesiza asemănările și deosebirile dintre cele două cetăți-stat.</p> <p>Elevii notează semnificațiile cuvintelor cheie.</p>
<p>Realizarea feed-back-ului 4'</p>	<p>Profesorul cere elevilor să argumenteze expresia "rivale ideale" folosită pentru desemnarea Spartei și a Atenei.</p>	<p>Elevii sesizează diferența dintre militarismul închistat al Spartei și deschiderea democratică a Atenei.</p>
<p>Anunțarea temei pentru acasă 2'</p>	<p>Profesorul cere elevilor ca pentru data viitoare să elaboreze câte un eseu despre o personalitate spartană și una ateniană, indicându-i în acest sens pe Themistokles și Pausanias și oferind îndrumări bibliografice.</p>	<p>Elevii se angajează să realizeze eseu și primesc recomandările bibliografice ale profesorului.</p>

NOTA BENE: Se trece obligatoriu numele celui care a întocmit fișa de asistență, numele profesorului titular care desfășoară lecția, intervalul orar, denumirea școlii, profilul clasei (numărul de ordine al clasei în școală), numărul de elevi prezenți, efectivul total al clasei.

PROIECT DE LECȚIE

CLASA: a IX-a (cu două ore pe săptămână);

OBIECTUL: Istoria universală antică și medievală;

CAPITOLUL: Istoria antică;

TEMA: Modele de organizare politică în Grecia Antică;

SUBIECTUL LECȚIEI: Atena. Viața publică și privată;

TIMP: o oră;

TIPUL LECȚIEI: de dobândire de cunoștințe prin expunere, combinată cu alte strategii;

LOCUL DE DESFĂȘURARE: Cabinetul de Istorie;

SCOPUL:

- **INFORMATIV:** să dobândească cunoștințe despre viața publică și privată a Atenei (organizare instituțională, situația social-economică (cetățeni și necetățeni), familia, educația, forme de proprietate, relațiile externe).
- **FORMATIV:** dezvoltarea capacităților cognitive și de a stabili analogii, corelări, paralele, sistematizări, generalizări, de desprindere a esențialului.

NIVELUL INIȚIAL:

- Clasa se prezintă la nivelul programei și are conturate deprinderi de a sesiza note esențiale, de a face corelări și analogii, sistematizări și generalizări.
- Posedă stil de muncă organizat, interes față de obiect, majoritatea elevilor participând activ la dezbaterile problemelor propuse de profesor.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

- Să motiveze de ce Atena era oraș-stat (polis);
- Să prezinte organizarea instituțională a orașului;

STRATEGIA: inductivă, cognitivă, semidirijată, euristică;

METODE: expunerea sistematică, demonstrația, conversația euristică, procedee optimizatoare:dezbateră, schematizarea;

MIJLOACE: Harta “Grecia Antică”, Atlasul istoric (vezi bibliografia), manualul, schema modulară a lecției.

ORGANIZAREA: frontală;

EVALUAREA:

- continuă-prin întrebări frontale și analiza răspunsurilor;
- finală-prin testare scrisă;

BIBLIOGRAFIE:

Metodică:

1. **Alexandru**, Gheorghe, *Metodica predării istoriei în învățământul preuniversitar*, Craiova, 1999.
2. **Tanasă**, Gheorghe, *Metodica predării istoriei*, Iași, 1996.

Atlase istorice:

1. **Danzer**, Gerald A., *Atlas of World History*, London, 2000.
2. **Kinder**, Hermann, Hilgemann, Werner, *Atlas de istorie mondială*, vol. I., București, 2003.
3. **O'Brien**, Patrick, K., *Philip's Atlas of World History*, London, 2001.

Izvoare istorice:

1. Aristotel, *Politica*, Oradea, 1993;
2. Herodot, *Istorii* (trad. Adelina Piatkowski), București, 1984;
3. Platon, *Opere*, București, 1974;
4. Plutarh, *Vieți paralele* (trad. N. I. Barbu), Vol. I-IV, București, 1960-1971;
5. Polybios, *Istorii* (trad. Virgil Popescu), București, 1966;
6. Tucidide, *Războiul Peloponesiac* (trad. N..I. Barbu), București, 1966;

Lucrări de istorie:

1. Berstein, S., Milza, P., *Istoria Europei*, vol. I, București, 1997;
2. Boardman, J., *Grecii de peste mări*, București, 1988;
3. Bonnard A., *Civilizația greacă*, Vol. I-III, București, 1967;
4. Carpentier, J., Francois L., *Istoria Europei*, București, 1997;
5. Chamoux, F., *Civilizația greacă*, vol. I-II, București, 1985;
6. Coulanges, F. de, *Cetatea antică*, București, 1984;
7. Finley, M. I., *Vechii greci*, București, 1974;
8. Glotz, G., *Cetatea greacă*, București, 1992;
9. Kallistov, D., Struve, V., *Grecia antică*, București, 1998;
10. Leveque, P., *Aventura greacă*, București, 1987;
11. Mansuelli, G., *Civilizațiile Europei vechi*, vol. I-II, București, 1978;
12. Martin, C., *Grecia Parthenonului*, București, 1996;
13. Petre, Z., *Civilizația greacă și originile democrației*, București, 1993;
14. Piatkowski, A., *O istorie a Greciei antice*, București, 1988;

CONȚINUT INFORMATIV:

Atena este o cetate stat greacă, întemeiată în Peninsula Attica de către eroul legendar Tezeu, prin unirea mai multor comunități de ahei care aveau ca principală divinitate pe zeița Atena.

La început cetatea era condusă de regi, care ulterior au fost izgoniți. Unul din *arhonții* de mai târziu, numit *basileu* va păstra atributele religioase ale acestora.

Păturile sociale erau *eupatrizii* (aristocrații), producătorii liberi, (țărani și meșteșugarii), negustorii, liber-profesioniștii (medici, juriști, oratori, dascăli), sclavii. Sclavii nu erau numeroși, nedeținând rolul de principali producători.

Serviciul militar era o datorie sacră pentru toți cetățenii apti de a purta arme. Formațiunea de luptă era falanga hoplitică.

Cetatea avea ca foruri conducătoare Adunarea Poporului (Demos), Sfatul (Boule), Areopagul (organ suprem de judecată), Heliiaia (tribunal juridic). Conducerea treburilor publice cădea în sarcina magistraților precum: arhonții (organizați în colegiul celor nouă arhonți, cu atribuții administrative, religioase și juridice), strategii (colegiul celor zece strategii, cu atribuții militare).

Magistrații (cu excepția strategilor) erau aleși anual, prin tragere la sorti.

Primele legi scrise la Atena sunt legile lui Drakon (624/621 a. Chr.), care pedepseau sever delictes precum omuciderea, furtul etc.

Principalele reforme sunt înfăptuite de Solon (594 a. Chr.), care organizează corpul cetățenesc în patru categorii, în funcție de avere (*timokrația*), anulează sclavia pentru neplata datoriilor, îi răscumpără pe cetățenii atenieni deveniți sclavi din datorii.

După o perioadă de *tiranie* (formă de guvernare prin care cineva prelua puterea prin uzurparea autorității legitime), între 562-510 a. Chr., la Atena se va instaura democrația, al cărei promotor a fost arhontele Klisthene (594 a. Chr.).

Acesta reorganizează Sfatul, introduce împărțirea corpului cetățenesc, pe criterii geografice (oraș, zona de coastă, zona colinară), în 10 triburi, fiecare cu câte trei deme. Sfatul era format din 500 de membri (câte 50 din fiecare trib), iar anul politic a fost divizat în zece luni, corespunzătoare perioadei de conducere a fiecărui trib. Se introduce *ostracismul* (măsură de exilare pe zece ani a unui cetățean considerat periculos pentru cetate, nefiind afectată averea, sau familia celui exilat, el însuși putând fi rechemat înainte de expirarea pedepsei), ca o garanție a păstrării sistemului democratic.

Atena se va impune în Grecia, după înfrângerea încercărilor Imperiului Persan de a ocupa Grecia Continentală, după ce anterior cucerise Asia Mică.

Aceste reforme vor fi continuate de Pericle (453-429 a. Chr.) Acesta, în calitate de strateg se impune ca un adept al democrației, introducând remunerarea funcțiilor publice, pentru a face posibil accesul la funcțiile publice și al celor săraci. A întreprins o amplă politică edilitară, pe Acropole fiind construite Parthenonul (Templul Atenei), Propyleele (poartă monumentală), Erechtheionul (templu dedicat Artemisei și lui Zeus).

Atena a cunoscut evoluția de la aristocrație, la democrație, trecând prin tiranie și *isonomie* (egalitate în fața legii).

Educația se făcea în spiritul democrației, fiind lăsată în sarcina familiilor, până la 16 ani, apoi până la 20 tinerii deveneau efebi, educați în gimnazii, pentru ca apoi să fie trecuți în rândurile cetățenilor. Fetele erau educate în casa familiei până când se căsătoreau.

Familia era monogamă, tatăl fiind preotul casei sale și capul familiei. Femeile nu aveau drepturi politice, ele ocupându-se de gospodărie și locuind într-un compartiment separat al casei, în gineceu.

Perioada în care Pericle s-a aflat la conducerea statului a fost numită *veacul de aur* al Atenei.

În 451 a. Chr., la propunerea lui Pericle, se restrânge dreptul de cetățenie la cei care aveau tatăl cetățean și mama fiică de cetățean (femeile nu aveau cetățenie). Străinii care se stabileau la Atena purtau titlul de *meteci* (locuitori), neavând drept de cetățenie, decât în situații excepționale.

Fiecare cetățean era proprietar al casei, atelierului sau pământului său, folosind și mâna de lucru a sclavilor.

Inițiativele sale pe plan extern atrag nemulțumirea Spartei, cu care Atena se va confrunta într-un lung război pentru hegemonie în Grecia, Războiul Peloponesiac, între anii 431-404 a. Chr. Atena va fi învinsă de Sparta și obligată să accepte condițiile impuse de aceasta (distrugerea flotei, o garnizoană spartană în cetate).

După o nouă tentativă de organizare a unei ligi maritime în 377 a. Chr., Atena va intra sub autoritatea regelui macedonean Filip II, după înfrângerea de la Cheronea (338 a. Chr.) și, după 336 a. Chr., a fiului său Alexandru cel Mare.

La moartea lui Alexandru cel Mare, în urma luptelor dintre generalii lui, numiți diadohi, Atena ajunge sub autoritatea diadohului Demetrios Poliorchetes, Victoria acestuia din anul 322 a. Chr. marchează sfârșitul sistemului democratic atenian.

Cuvinte cheie: *aristocrație, oligarhie, tiranie, democrație, ostracism, Liga de la Delos, Războiul Peloponesiac, gimnaziu, efebi, familie monogamă.*

Etapele lecției/Durata	Acțiuni ale profesorului	Acțiuni ale elevilor
Pregătirea clasei 1'	<p>Profesorul se asigură că sunt îndeplinite condițiile pentru desfășurarea în condiții optime a lecției.</p> <p>Notează absențele în catalog.</p>	Responsabilul clasei comunică lista cu elevii absenți
Actualizarea cunoștințelor 15'	<p>Profesorul pune întrebări care vizează verificarea cunoștințelor pe care elevii le-au dobândit în lecția trecută intitulată „Sparta. Viața publică și privată”.</p> <p>Dintre acestea, deosebit de importante sunt cele privitoare la caracterul instituțiilor Spartei și la evoluția istorică a acestei cetăți-stat.</p> <p>Profesorul insistă asupra cuvintelor cheie: <i>cetate-stat rhetra, stat militarist, Liga Peloponesiacă, Apella, Gerusia, Colegiul celor 5 ephori, hiloți, lacedemonieni, exprimare laconică.</i></p>	<p>Elevii se oferă să răspundă, surprinzând în răspunsurile lor, trăsăturile instituțiilor Spartei, și aspectele esențiale din evoluția istorică a acesteia.</p> <p>Elevii pot să explice semnificația cuvintelor cheie.</p>

Etapale lecției/Durata	Acțiuni ale profesorului	Acțiuni ale elevilor
	<p>Profesorul acordă note elevilor, în funcție de calitatea răspunsurilor date, cerând elevilor să prezinte carnetul de note.</p>	<p>Elevii se prezintă cu carnetul de note, pentru ca profesorul să scrie nota acordată.</p>
<p>Anunțarea temei noi 3'</p>	<p>Profesorul anunță că lecția de astăzi se intitulează „Atena. Viața publică și privată”.</p> <p>Oferă elevilor extrase din Atlasele istorice (vezi bibliografia), cerându-le să le studieze la momentul potrivit.</p> <p>De asemenea, profesorul așează pe port-hart harta "Grecia Antică".</p>	<p>Elevii se pregătesc să ia notițe.</p> <p>Elevii scriu pe caietul de notițe titlul temei.</p>
<p>Predarea noilor cunoștințe 25'</p>	<p>Profesorul expune lecția însoțind expunerea de indicarea pe hartă, apoi pe atlasul istoric a detaliilor istorico-geografice.</p> <p>Este prezentat cadrul istoric de evoluție a Atenei, urmat de descrierea instituțiilor să le.</p> <p>Profesorul utilizează schema comparativă: "Sparta-Atena. Rivalele ideale", special pregătită pentru această lecție, pe care o distribuie în mai multe exemplare elevilor</p> <p>Profesorul pune un accent deosebit pe cuvintele cheie: <i>aristocrație, oligarhie, tiranie, democrație, ostracism, Liga de la Delos, Războiul Peloponesiac.</i></p>	<p>Elevii urmăresc cu atenție indicațiile profesorului pe hartă și pe atlasul istoric.</p> <p>Elevii iau notițe și urmăresc schema pentru a sesiza asemănările și deosebirile dintre cele două cetăți-stat.</p> <p>Elevii notează semnificațiile cuvintelor cheie.</p>
<p>Realizarea feed-back-ului 4'</p>	<p>Profesorul cere elevilor să argumenteze expresia "rivale ideale" folosită pentru desemnarea Spartei și a Atenei.</p>	<p>Elevii sesizează diferența dintre militarismul închistat al Spartei și deschiderea democratică a Atenei.</p>

Etapele lecției/Durata	Acțiuni ale profesorului	Acțiuni ale elevilor
Anunțarea temei pentru acasă 2'	Profesorul cere elevilor ca pentru data viitoare să elaboreze câte un eseu despre o personalitate spartană și una ateniană, indicându-i în acest sens pe Themistokles și Pausanias și oferind îndrumări bibliografice.	Elevii se angajează să realizeze eseu și primesc recomandările bibliografice ale profesorului.

Summary

The authors propose some modalities of action at the pedagogical practice at the discipline of History, as a basis to the formation of the future teachers. Before the exposal of teoretical principles, they would to present a model of assistance register and that of the lesson project, which offer to the students, the examples of application of the theoretical principles.

Key words: assistance register, project of lesson, theoretical principles, pedagogical practice, practice coordinator

Cuvinte cheie: fișă de asistență, proiect de lecție, principii teoretice, practică pedagogică, coodinator de practică